

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ
Työ- ja tasa-arvo-osasto / Säädosyksikkö

10.2.2026

VN/33767/2025
STM168:00/2025

LAUSUNTOYHTEENVETO

Valtioneuvoston asetus syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Johdanto

Ehdotetussa asetuksessa muutettaisiin syöpäsairauden vaaraa aiheuttavista, perimää vaurioittavista ja lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä työssä annetun valtioneuvoston asetuksen eräitä säännöksiä. Lyijyn ja sen epäorgaanisten yhdisteiden sitovia ilmapitoisuuden raja-arvoa ja biologista raja-arvoa muutettaisiin. Lisäksi joidenkin muiden aineiden sitovia raja-arvoja muutettaisiin niiden yhdenmukaistamiseksi samoille aineille asetettujen haitalliseksi tunnettujen pitoisuuksien (HTP-arvot) kanssa.

Ehdotuksella pantaisiin osaltaan kansallisesti täytäntöön EU:n direktiivi (EU) 2024/869, jolla muutetaan lyijyn raja-arvoja ja annetaan uusi raja-arvo di-isosyanaateille. Direktiivistä johtuvat muutokset on saatettava kansallisesti voimaan viimeistään 9.4.2026.

Lausuntopyyntö

Lausuntopyyntö lähetettiin 24 eri toimijalle. Lausunnot pyydettiin ensisijaisesti lausuntopalvelu.fi -palvelun kautta, jolloin myös muut toimijat kuin lausuntopyynnön jakelussa mainitut tahot pystyivät antamaan lausuntonsa. Lausuntoaika oli 16.12.2025-30.1.2026.

Lausunnot ovat julkisia ja löytyvät hankesivustolta Internet-osoitteesta <https://stm.fi/hanke?tunnus=STM168:00/2025>

Lausuntoa on pyydetty seuraavilta tahoilta:

Akava ry
Ammattiliitto Pro ry
Elinkeinoelämän keskusliitto ry
Etelä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
Itä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL
Kemianteollisuus ry
Kierrätysteollisuus ry
Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT

Lounais-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
 Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
 Oikeusministeriö
 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue
 Puolustusministeriö
 Rakennusliitto ry
 Rakennusteollisuus RT ry
 STTK ry
 Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
 Suomen Valimotekninen yhdistys ry
 Suomen Yrittäjät ry
 Teollisuusliitto ry
 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
 Työterveyslaitos
 Valtion työmarkkinalaitos VTML

Lausunnon ovat antaneet seuraavat tahot:

Akava ry
 Lupa- ja valvontavirasto, Työsuojeluosasto
 Ammattiliitto Pro ry
 Elinkeinoelämän keskusliitto
 Kunta- ja hyvinvointialueyöntantajat KT
 Puolustusministeriö
 Rakennusteollisuus RT ry
 STTK ry
 Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
 Suomen Yrittäjät
 Teollisuusliitto ry
 Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes)
 Työterveyslaitos
 Valtion työmarkkinalaitos VTML

Lausunnoissa esitetyjä huomioita esityksestä

Lausunnon antoi 14 tahoa. Lähtökohtaisesti lausunnonantajat suhtautuivat ehdotukseen myönteisesti, mutta myös joitakin kriittisiä huomioita tehtiin.

Lausunnoissa pidettiin yleisesti lyijyn raja-arvon päivittämistä perusteltuna. **Ammattiliitto Pro ry** ja **Teollisuusliitto ry** pitivät myös hyvänä, että lyijyn pitkä poistumisaika elimistöstä on asetuksessa huomioitu muun muassa aiemmin altistuneiden työntekijöiden ja sikiövaikutusten osalta. **SAK ry** totesi pitävänsä hyväksyttävänä myös esitetyjä siirtymäaikoja korostaen kuitenkin tarvetta pyrkiä aina mahdollisimman alhaisiin pitoisuuksiin työpaikoilla.

Useammassa lausunnoissa nostettiin esiin esitetty muotoilu, jonka mukaan lyijypitoisuutta on seurattava ”työntekijöillä, jotka voivat tulla raskaaksi” ja joiden veren lyijypitoisuus ylittää kansallisen työssään altistumattomia koskevan viitearvon. Moni lausunnonantajista piti valittua muotoilua hyvänä ja perusteltuna, mutta joissakin lausunnoissa se katsottiin ongelmalliseksi. Valtion työmarkkinalaitos katsoi lausunnoissaan, että käytetty muotoilu ”työntekijä, joka voi tulla raskaaksi” jättää epäselväksi, koskeeko työnantajan seurantavelvoite lähtökohtaisesti kaikkia synnytysikäisiä naisia, ellei

työntekijä erikseen osoita olevansa lisääntymiskyvytön, vai tuleeko työnantajan jokaisen työntekijän osalta erikseen selvittää, onko hänen mahdollista tulla raskaaksi, ja määritellä seurantavelvoitteensa sisältö tämän selvityksen perusteella. **Ammattiliitto Pro ry** puolestaan nosti esiin, että seurantavelvollisuuden kohdentaminen vain työntekijöihin, jotka voivat tulla raskaaksi jättää puutteelliseksi imeväisikäisten lasten suojelun tilanteissa, joissa työntekijä imettää ilman aiempaa raskautta tai biologista hedelmällisyyttä relaktaation tai indusoidun laktaation kautta esimerkiksi adoptio- tai yhteisimetystilanteissa, jolloin imettävä vanhempi voi olla samanaikaisesti lisääntymiskyvytön. Lyijyaltistumisen seurantavelvollisuutta ei tulisi tästä syystä **Ammattiliitto Pro ry:n** ja **STTK ry:n** mukaan kohdistaa ainoastaan työntekijöihin, jotka voivat tulla raskaaksi, vaan se tulisi ulottaa myös imettäviin henkilöihin.

Työterveyslaitos katsoi, että työntekijän hengitysilman lyijynpitoisuuden, joka aiheuttaa työnantajan velvollisuuden erityisesti tarkkailla työpaikan ilman lyijypitoisuutta ja työntekijöiden veren lyijypitoisuutta, tulisi olla nyt ehdotetun 0,015 mg/m³ sijaan 0,004 mg/m³, koska Euroopan kemikaaliviraston riskinarviointikomitean arvion mukaan pitkäaikainen altistuminen jo 0,004 mg/m³ ylittävälle hengitysilman lyijypitoisuuksille voi johtaa veren lyijypitoisuudelle esitetyn sitovan raja-arvon 150 µg/l ylittymiseen.

Lyijyä koskevan lainsäädännön tehokkaan toimeenpanon katsottiin monissa lausunnoissa edellyttävän ohjeistusta. **Teollisuusliitto ry** korosti tarvetta työterveyshuoltojen ja työpaikkojen kouluttamiseen huomioiden ristiriita synnytysikäisten naispuolisten työntekijöiden yksityisyyden suojan ja toisaalta sikiön suojelun kannalta. **Suomen Yrittäjät ry** mainitsi, että tukea ja neuvontaa tarvitaan erityisesti haasteellisimmilla toimialoilla. Työterveyslaitos katsoi, että työterveyshuolto tarvitsee myös erilliset tarkemmat ohjeet terveydellisen merkityksen arviointiin erityisesti lyijyn sikiövaikutusten osalta, jotta varmistetaan raskauden suojelu, mutta vältetään mahdolliset ylilyönnit. **SAK ry**, **Akava ry** ja **STTK ry** korostivat tiedottamisen ja koulutuksen ohella työsuojeluviranomaisten riittäviä valvontaresursseja asetuksen noudattamisen varmistamiseksi.

Lyijyn ja sen epäorgaanisten yhdisteiden raja-arvojen lisäksi asetuksessa esitetään yhdenmukaistettavaksi tiettyjen aineiden sitovia raja-arvoja ja HTP-arvoja. **STTK ry** ja **Teollisuusliitto ry** pitivät tätä hyvänä ja lainsäädäntöä selkeyttävänä. Samoin **Työterveyslaitos** katsoi, että ehdotus selkeyttää tilannetta työpaikoilla, kun tietylle aineelle ja vertailuajalle ei ole samaan aikaan voimassa kahta toisistaan poikkeavaa raja-arvoa. Myös **työsuojeluviranomainen** kannatti sitovien raja-arvojen yhdenmukaistamista HTP-arvojen kanssa.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry ja **Suomen Yrittäjät ry** nostivat lausunnoissaan esille kaikkiin voimassa oleviin työturvallisuusmääräyksiin liittyvän huomattavan ankaran rikosoikeudellisen vastuun (RL 47 luku), mikä liittyy myös nyt ehdotettuun asetusmuutokseen, koska kyseinen asetus on määritelty rikoslaissa tarkoitettuihin työturvallisuusmääräykseksi (RL 47 luvun 8 §) ja tämä on todettu lyhyesti myös asetuksen perustelumuistiossa. Muuten EK katsoi, että työturvallisuusmääräyksiin liittyvä rikosoikeudellinen rangaistusvastuu on jätetty asetusmuutosten valmistelussa huomioimatta ja että se ei täyttäisi perustuslakivaliokunnan (PeVM 25/1994 vp 2. 8/I) blankorangaistussääntelyltä edellyttämän neljän kohdan kriteeristön huomioimista lainvalmistelussa.

Oikeusministeriö ilmoitti, ettei se lausu asiassa. Myös **Puolustusministeriö**, **Kunta- ja hyvinvointialuetyöntekijät KT ry**, **Tukes** ja **Rakennusteollisuus RT ry** ilmoittivat, ettei niillä ole lausuttavaa.